

Viðmið fyrir vellíðan með hollu mataræði

1. Stefna, áætlanir og starf sveitarfélagsins stuðlar að hollu mataræði íbúa á öllum aldri með ólíkar þarfir og þann heilsu þeirra og vellíðan
2. Vinnustaðir á vegum sveitarfélagsins stuðla að hollu mataræði starfsmanna sinna
3. Allt skólaumhverfi stuðlar að hollu mataræði
4. Í íþróttamannvirkjum á vegum sveitarfélagsins er stuðlað að hollu mataræði. Hér er átt við t.d. íþróttahús, sund skíðasvæði og skautahallir
5. Sveitarfélagið stuðlar að greiðu aðgengi allra íbúa að hollum matvælum með áherslu á sjálfbærni
6. Sveitarfélagið er með þjónustu í boði fyrir eldra fólk til þess að stuðla að hollu mataræði þess

Vellíðan með hollu mataræði	Núverandi staða				
	1	2	3	4	5
Viðmið 1 - Stefna, áætlanir og starf sveitarfélagsins stuðlar að hollu mataræði íbúa á öllum aldri með ólíkar þarfir og þann heilsu þeirra og vellíðan					
1.1. Sveitarfélagið tekur mið af opinberum Ráðleggingum um mataræði við ákvarðanir sem varða næringu íbúanna. Ítartexti: Opinberar ráðleggingar um mataræði, sjá <u>Ráðleggingar um mataræði</u>					
1.2. Hvert hverfi, svið og stofnun sveitarfélagsins sinnir, eftir því sem við á, sínu hlutverki þegar kemur að því að stuðla að góðri næringu íbúa.					
1.3. Sveitarfélagið hefur útnefnt ábyrgðaraðila til þess að vinna að bættri næringu innan sveitarfélagsins þar með talið að sjá til þess að fylgst e matarframboð sé í samræmi við ráðleggingar. Ítartexti: Þetta getur t.d. verið aðili sem vinnur að næringarmálum í fullu starfi eða að hluta með öðru. Viðkomandi sér til þess (eða hefur sjálfur eftirlit) með að matarframboð í skólum og öðrum stofnunum á vegum sveitarfélagsins sé í samræm ráðleggingar.					
1.4. Næringarfræðingur tekur þátt í mótun og innleiðingu stefnu og aðgerða sveitarfélagsins í næringarmálum. Ítartexti: Næringarfræðingur getur t.d. aðstoðað skóla við gerð og yfirferð matseðla og gefið starfsmönnum sveitarfélagsins ráð varða hollt matarframboð.					
1.5. Sveitarfélagið tekur mið af Ráðleggingum um mataræði við opinber innkaup og útboð. Ítartexti: Sjá meðal annars <u>Innkaupastefnu matvæla fyrir ríkisaðila</u>					
Viðmið 2 - Vinnustaðir á vegum sveitarfélagsins stuðla að hollu mataræði starfsmanna sinna					

<p>2.1. Vinnustaðir á vegum sveitarfélagsins bjóða upp á heilsusamlegan mat í samræmi við Ráðleggingar um mataræði frá embætti landlæknis. Ítartexti: Sjá <u>Ráðleggingar um mataræði</u></p>					
<p>2.2. Vinnustaðir sveitarfélagsins bjóða upp á ávexti og grænmeti fyrir starfsfólk sitt og á viðburðum á sínum vegum.</p>					
<p>2.3. Í stofnunum á vegum sveitarfélagsins er gott aðgengi að köldu drykkjarvatni. Ítartexti: Hvatt er til vatnsdrykkju umfram aðra drykki með góðu aðgengi að því og sýnileika.</p>					
<p>2.4. Í stofnunum á vegum sveitarfélagsins er að öllu jöfnu ekki boðið upp á gos-, orkudrykki, sælgæti, snakk, óhollan skyndibita, kex og kökur. Ítartexti: Hér er t.d. átt við hádegisverð, kaffitíma, veitingar á fundum og viðburðum.</p>					
<p>2.5. Í stofnunum á vegum sveitarfélagsins eru innkaup, eldamennska og framreiðsla matvæla skipulögð með þeim hætti að matarsóun og önnur umhverfisáhrif séu lágmarkuð. Ítartexti: Sjá nánar t.d. á www.matarsoun.is og um matvæli og grænan lífsstíl á vef Umhverfisstofnunar, https://ust.is/hringrasarhagkerfi/graenn-lifstill/</p>					
<p>Viðmið 3 - Allt skólaumhverfi stuðlar að hollu mataræði</p>					
<p>3.1. Sveitarfélagið hefur eftirlit með að maturinn sem dagforeldrar bjóða upp á sé í samræmi við Ráðleggingar um næringu barna – fyrir starfs ungarnaleikskóla. Ítartexti: Sjá t.d. lög um leikskóla, 19. grein, um mat og eftirlit með gæðum skólastarfs. Sjá ítartexta við 1.3. og <u>Ráðleggingar um næringu barna fyrir dagforeldra og starfsfólk ungarnaleikskóla</u></p>					
<p>3.2. Sveitarfélagið hefur eftirlit með að maturinn sem boðið er upp á í leikskólum sé í samræmi við Handbók fyrir leikskólaeldhús. Ítartexti: Sjá t.d. lög um leikskóla, 19. grein, um mat og eftirlit með gæðum skólastarfs. Sjá ítartexta við 1.3. <u>Handbók fyrir leikskólaeldhús</u></p>					
<p>3.3. Sveitarfélagið hefur eftirlit með að matarframboð og skólamáltíðir í grunnskólum séu í samræmi við Handbók fyrir skólámötuneyti. Ítartexti: Sjá t.d. lög um grunnskóla, 37. grein, um mat og eftirlit með gæðum skólastarfs. Sjá ítartexta við 1.3. <u>Handbók fyrir skólámötuneyti</u></p>					
<p>3.4. Sveitarfélagið vinnur markvisst að því að draga úr hlut foreldra/forsjáraðila í kostnaði vegna skólamáltíða og stefnir í átt að gjaldfrjálsum það komi niður á gæðum.</p>					
<p>3.5. Sveitarfélagið hefur eftirlit með að síðdegishressing í frístund sé í samræmi við Ráðleggingar um síðdegishressingu í frístunda- og æskulýð. Ítartexti: Sjá t.d. lög um grunnskóla 33a. grein m.a. um faglegt forræði frístundaheimila og viðmið um gæði frístundastarfs. Sjá <u>Ráðleggingar um síðdegishressingu í frístunda- og tómsundaheimilum</u></p>					
<p>3.6. Sveitarfélagið hefur eftirlit með að matarframboð í félagsmiðstöðvum sé í samræmi við ráðleggingar embættis landlæknis. Ítartexti: Sjá nánar <u>Ráðleggingar um mataræði</u></p>					
<p>3.7. Sveitarfélagið beitir sér fyrir því að matarframboð og skólamáltíðir í framhaldsskólum sveitarfélagsins séu í samræmi við Handbók um m framhaldsskólum. Ítartexti: Sjá t.d. lög um framhaldsskóla 5. grein um hlutverk</p>					

skólanefnda. <u>Handbók um mataræði í framhaldsskólum</u>					
3.8. Sveitarfélagið nýtir sér upplýsingar um skólamáltíðir og mataræði nemenda sem fást í þeim könnunum sem lagðar eru fyrir í skólum. Ítartexti: Sveitarfélagið getur m.a. nýtt eigin kannanir og kannanirnar Ungt fólk.					
Viðmið 4 - Í íþróttamannvirkjum á vegum sveitarfélagsins er stuðlað að hollu mataræði. Hér er átt við t.d. íþróttahús, sund skíðasvæði og skautahallir					
4.1. Sveitarfélagið fylgist með að framboð á matvörum í íþróttamannvirkjum sé í samræmi við ráðleggingar embættis landlæknis.					
4.2. Gott aðgengi er að köldu drykkjarvatni án endurgjalds. Ítartexti: Hvatt er til vatnsdrykkju umfram aðra drykki með góðu aðgengi að því og sýnileika.					
4.3. Ef seldar eru veitingar þá eru hollar vörur í boði í samræmi við ráðleggingar og þær staðsettar þannig að þær sjáist fyrst. Ítartexti: Hollar vörur eru t.d. ávextir, grænmeti og heilkornasamlökur með hollu áleggi.					
4.4. Gos-, orkudrykkir, sælgæti, snakk, kex, kökur og óhollur skyndibiti er ekki til sölu, hvorki í sjálfsölum, sjoppum né annarri veitingasölu.					
4.5. Markvisst er unnið að því að takmarka auglýsingar á óhollum mat- og drykkjarvörum í íþróttamannvirkjum.					
Viðmið 5 - Sveitarfélagið stuðlar að greiðu aðgengi allra íbúa að hollum matvælum með áherslu á sjálfbærni					
5.1. Íbúum gefst kostur á að fá afnot af garðlandi til ræktunar grænmetis.					
5.2. Gott aðgengi er að köldu drykkjarvatni á útivistarsvæðum sveitarfélagsins. Ítartexti: T.d. vatnshonar við göngustíga sveitarfélagsins					
5.3. Samstarf er við verslanir um framboð á hollum matvörum og uppröðun í verslunum. Ítartexti: Uppröðun vara er t.d. með þeim hætti að holla valið verði auðveldla valið og að selja ekki sælgæti í svokölluðum namm kassa eða hafa það í augnhæð barna.					
5.4. Matvælaframleiðendur í sveitarfélaginu eru hvattir til að framleiða hollari og sjálfbærari matvörur. Ítartexti: Þetta má t.d. gera með því að draga úr sykri, salti og mettaðri fitu og auka hlut grænmetis, ávaxta, heilkorna og mjúkrar fitu í þeim vörum sem framleiddar eru. Hægt er að nota skilgreiningar fyrir matvælamerkið Skráargatið sem viðmið, sjá www.skraargat.is					
5.5. Sveitarfélagið hvetur íbúa sína til að nýta sér matvæli úr héraði. Ítartexti: Með því er t.d. stuðlað að eflingu á atvinnustarfsemi í heimabyggð auk þess sem slík neysla er umhverfisvænni en					

<p>5.6. Sveitarfélagið auðveldar íbúum að flokka og losa sig við úrgang sem tengist matvælum með umhverfisvænum hætti. Ítartexti: Þetta má gera t.d. með upplýsingagjöf um umhverfismerki og græna neyslu, sporna gegn notkun plasts, auðvelda flokkun endurvinnslu þ.m.t. lífræns úrgangs.</p>					
<p>Viðmið 6 - Sveitarfélagið er með þjónustu í boði fyrir eldra fólk til þess að stuðla að hollu mataræði þess</p>					
<p>6.1. Máltíðir sem standa eldra fólk til boða á vegum sveitarfélagsins eru í samræmi við ráðleggingar fyrir eldra fólk, þar með talið að bjóða upp á tvær heitar máltíðir á dag. Ítartexti: Ráðleggingar um næringu fyrir eldra fólk, sjá https://island.is/naering-radleggingar-landlaeknis/naering-eldra-folk</p>					
<p>6.2. Sveitarfélagið beitir sér fyrir því í samstarfi við heilbrigðisstofnanir að næringarástand eldra fólks sem fær heimahjúkrun sé metið reglulega. Í þessu sambandi er bent á skimunarblað Landspítala Háskólasjúkrahúss sem er í Sögukerfi.</p>					
<p>6.3. Ef hætta er á vannæringu sbr. viðmið 6.2, þá er farið eftir viðeigandi verkferlum. Ítartexti: Sjá skimunarblað Landspítala Háskólasjúkrahúss í Sögukerfi.</p>					